

चाणक्य मंडल परिवार

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक CMPT000

BOOKLET No.

प्रश्नपुस्तिका

एकूण प्रश्न : 50

वेळ : 1 (एक) तास

प्राचीन भारताचा इतिहास

एकूण गुण : 100

सूचना

- (1) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
- (2) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
- (3) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनात बॉलपेनने लिहावा.
- (4) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे.
- (5) ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
- (6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
- (7) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत.
- (8) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच “उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी एक चतुर्थांश गुण वजा करण्यात येतील”.
- (9) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे.

परीक्षा-क्रमांक

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

चाणक्य मंडल परिवार

1. हडप्पा संस्कृती ही _____ संस्कृती होती.
 1) अश्मयुगीन
 2) ताम्रपाषाण युगीन
 3) कांस्ययुगीन
 4) लोहयुगीन
 Harappan civilization was ____ civilization.
 1) Stone age
 2) Chalcolithic age
 3) Bronze age
 4) Iron age
-
2. चंद्रगुप्त मौर्यनी धनानंदचा पराभव करून स्वतंत्र सत्ता कशाप्रकारे स्थापन केली याची कथा खालीलपैकी कोणत्या नाटकात वर्णन करण्यात आली आहे?
 1) अर्थशास्त्र
 2) मालविकाग्निमित्रम
 3) मुद्राराक्षस
 4) नागानंद
 Which of the following play tells the story of how Chandragupta Maurya defeated Dhanananda and established an independent power?
 1) Arthashastra
 2) Malvikagnimitram
 3) Mudrarakshasa
 4) Nagananda
-
3. राखीगढी स्थळाबद्दल योग्य विधाने ओळखा.
 अ) राखीगढी वसाहत चौटांग नदीवरती वसलेली होती.
 ब) सिंधू सभ्यतेच्या उत्खनन झालेल्या स्थळांपैकी राखीगढी हे सर्वात मोठे स्थळ आहे.
 क) राखीगढी सध्या भारतातील राजस्थान राज्यात स्थित आहे.
 1) अ, ब
 2) अ, क
 3) ब, क
 4) वरीलपैकी सर्व योग्य
 Identify the correct statements regarding Rakhigadi.
 a) Rakhigadi site was situated on the banks of Choutang river.
 b) Amongst the excavated sites of Indus valley civilizations, Rakhigadi is the biggest one.
 c) Rakhigadi is located in Indian state of Rajasthan.
 1) a, b
 2) a, c
 3) b, c
 4) all of the above
-
4. खाली दिलेल्या वर्णनावरून व्यक्ती ओळखा.
 अ. त्याने बेबीलोनचा राजा सेल्युकस निकेटरच्या आक्रमणाचा यशस्वी प्रतिकार केला.
 ब. सेल्युकस निकेटरचा राजदूत मेगास्थनीस त्याच्या दरबारात होता.
 क. त्याने गुजरात राज्यातील जुनागडजवळ 'सुदर्शन' नावाचे धरण बांधले.
 1) अशोक
 2) चंद्रगुप्त दुसरा
 3) रुद्रदामन
 4) चंद्रगुप्त मौर्य
 Identify the person described in the statements given below
 a. He successfully resisted aggression by the Seleucus Nicator, the king of Babylon.
 b. Megasthenes, Seleucus Nicator's ambassador stayed back at his court.
 c. He built a dam called 'Sudarshan' near Junagadh in Gujarat State.
 1) Ashok
 2) Chandragupta II
 3) Rudradaman
 4) Chandragupta Maurya

5. खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधाने निवडा.
- अ) तांबे आणि दगड यांचा वापर करणारी संस्कृती म्हणून ताम्रपाषाणयुगीन संस्कृती ओळखली जाते.
 ब) भारतात उत्तर, पूर्व आणि पश्चिम भागात या संस्कृतीच्या स्थळांचा शोध लागला आहे.
- 1) अ योग्य
 2) ब योग्य
 3) दोन्ही योग्य
 4) दोन्ही अयोग्य

Identify the correct statements.

- a) The civilization making use of copper and stone is known as Chalcolithic civilization.
 b) In North, east and western part of India sites of this civilization are found.
- 1) a correct
 2) b correct
 3) both are correct
 4) both incorrect

6. वर्णनावरून संस्कृती ओळखा.
- अ) भटके जीवन जगणाऱ्या लोकांनी शिळांचा वापर करून शिलावर्तुळे उभी केली.
 ब) या वर्तुळामध्ये दफनभूमी असे.
 क) महाराष्ट्रात विदर्भामध्ये या संस्कृतीची ठिकाणे सापडतात.
- 1) ताम्रपाषाण युग
 2) महापाषाण युग
 3) सावळादा
 4) अश्मयुग

Identify the culture from the following description.

- a) People living nomadic lives used large stones to build circular structures made up of stones.
 b) Those circular structures were graves.
 c) In Maharashtra these cultures are found in Vidarbha.
- 1) Chalcolitic age
 2) Megalithic age
 3) Savalada
 4) Lithic age

7. योग्य विधाने ओळखा.
- अ) वैदिक काळात युद्धासाठी गविष्ठ असा शब्द आला आहे.
 ब) वेदामध्ये पूषण या देवतेला पशुधनाची रक्षण करणारी देवता म्हटले आहे.
 क) ऋग्वेदामध्ये 10 व्या मंडलामध्ये वर्णव्यवस्थेचा उल्लेख येतो.
- 1) अ, ब
 2) ब, क
 3) क, अ
 4) सर्व योग्य

Identify the correct statements.

- a) Gavishtha is the term used for war in Vedic times.
 b) Pushan goddess is seen as the goddess for animal resources in vedas.
 c) In the 10th mandal of rigveda Varna system is mentioned.
- 1) a, b
 2) b, c
 3) c, a
 4) all correct

8. मौर्य काळातील प्रशासकीय प्रदेश व त्याची राजधानी यातील चुकीची जोडी ओळखा.
प्रशासकीय प्रदेश	राजधानी
अ. पूर्व क्षेत्र	- तोशाली
ब. पश्चिम क्षेत्र	- उज्जयनी
क. दक्षिण क्षेत्र	- सुवर्णगिरी
ड. उत्तर क्षेत्र	- तक्षशिला
1) फक्त अ	2) फक्त अ आणि क
3) फक्त ब	4) वरीलपैकी एकही नाही.

Identify the incorrect pair among administrative regions during the Mauryan period and their capitals

Administrative region

Capital

a. Eastern region

- Toshali

b. Western region

- Ujjayani

c. Southern region

- Suvarnagiri

d. Northern region

- Takshashila

1) a only

2) a and c only

3) b only

4) None of the above

9. ---- मात्र, अश्म युगानंतर लगेचच लोह युगाची सुरुवात झाली आणि मध्यंतरीच्या काळातील ताम्रयुगाच्या खुणाही सापडत नाहीत.

1) उत्तर भारतामध्ये

2) पश्चिम भारतामध्ये

3) दक्षिण भारतामध्ये

4) पूर्व भारतामध्ये

In _____ however, the Iron Age immediately succeeded the Stone Age, and we find no traces of the intermediate Copper Age.

1) Northern India

2) Western India

3) Southern India

4) Eastern India

10. हडप्पाकालीन स्थळांपैकी कोणत्या स्थळावर तांब्याची नर्तकीची मूर्ती सापडली आहे?

1) हडप्पा

2) कालीबंगन

3) चन्हूदड़ों

4) मोहेंजदोडो

Copper artifact dancing girl was found in which of the following harappan sites?

1) Harappa

2) Kalibangan

3) Chanhudado

4) Mohenjodaro

11. भारतात अश्मयुगीन हत्यारांचा शोध सर्वप्रथम _____ ठिकाणी लागला.

1) पल्लवरम् मद्रास

2) सिकंदराबाद, उत्तरप्रदेश

3) ढोलावेरा, गुजरात

4) वरीलपैकी नाही

First Paleolithic tool discovered at _____ in India.

1) Pallvaram, Madras

2) Sicularabad, Uttarpradesh

3) Dholavira, Gujrat

4) None of the above

12. खालील विधानांचा विचार करा व उत्तराचा योग्य पर्याय निवडा.
 (अ) महाराष्ट्रातील जोर्वे, नेवासा, दायमाबाद, चांडोली, सोनगांव, इनामगांव, प्रकाशे, नाशिक, इत्यादी निकाणी ताम्रपाषाणयुगीन संस्कृतीचे अवशेष मिळाले आहेत.
 (ब) राजस्थानमध्ये आहार व गिलुंड, मध्यप्रदेशातील माळवा, कायथा, एरण, इत्यादी ठिकाणी ताम्रपाषाणयुगीन संस्कृतीचे अवशेष मिळाले आहेत.
 पर्यायी उत्तरे
 (1) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.
 (2) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत.
 (3) विधान अ बरोबर आहे, परंतु विधान ब चुकीचे आहे.
 (4) विधान ब बरोबर आहे, परंतु विधान अ चुकीचे आहे.
 Consider the following statements and choose the correct answer option.
 (a) The relics of Chalcolithic civilization were found at Jorwe, Nevasa, Daimabad, Chandoli, Songaon, Inamgaon, Prakashe, Nasik, etc. in Maharashtra.
 (b) The relics of Chalcolithic civilization were found at Ahar and Gilund in Rajasthan and Malwa, Kayatha, Eran, etc. in Madhya Pradesh.
 (1) Both the statements are correct
 (2) Both the statements are incorrect
 (3) Statement a is correct but statement b is incorrect
 (4) Statement b is correct but statement a is incorrect

13. योग्य जोड्या लावा.

स्थळ

- (अ) भोगवा
 (ब) लुनी
 (क) चिनाब
 (ड) घग्गर

नदी

- (i) मंडा
 (ii) लोथल
 (iii) कालीबंगन
 (iv) ढोलविरा

	अ	ब	क	ड
(1)	ii	i	iii	iv
(2)	i	ii	iii	iv
(3)	ii	iv	i	iii
(4)	iv	iii	ii	i

Match the following.

River

- (a) Bhogwa
 (b) Luni
 (c) Chenab
 (d) Ghaggar

Place

- (i) Manda
 (ii) Lothal
 (iii) Kalibangan
 (iv) Dholavira

	a	b	c	d
(1)	ii	i	iii	iv
(2)	i	ii	iii	iv
(3)	ii	iv	i	iii
(4)	iv	iii	ii	i

14. सम्राट अशोकाविषयी खालील विधानांचा विचार करा.
 अ. तो बिंबिसाराचा उत्तराधिकारी होता.
 ब. सिंहासनावर येण्यापूर्वी अशोकाची तक्षशिला आणि उज्जैनच्या राज्यपालपदी नेमणूक करण्यात आली होती.
 क. त्याने पाटलिपुत्र येथे बौद्ध धर्मावरील तिसरी धार्मिक परिषद बोलावली होती.
 ड. सम्राट अशोकाच्या काळात लेण्यांमधील शिल्पकलेला चालना मिळाली.
 पर्याय

- 1) अ, ब आणि ड विधाने बरोबर आहेत पण क चुकीचे आहे.
- 2) ब, क आणि ड विधाने बरोबर आहेत पण अ चुकीचे आहे.
- 3) अ, क आणि ड विधाने बरोबर आहेत पण ब चुकीचे आहे.
- 4) सर्व विधाने बरोबर आहेत.

Consider the following statements about Emperor Ashoka.

- a) He was the successor of Bimbisara.
- b. Ashoka had been appointed the Governor of Takshashila and Ujjain before he came to the throne.
- c. He had convened the Third Religious Council on Buddhism at Pataliputra.
- d. During the period of Emperor Ashoka, the art of rock-cut sculpture was promoted

Answer options

- 1) Statement a, b, and d are correct but c is incorrect
- 2) Statement b,c, and d are correct but a is incorrect
- 3) Statement a, c, and d are correct but b is incorrect
- 4) All statements are correct.

15. महाराष्ट्रात शेतकऱ्यांच्या कायमस्वरूपी वसाहती _____ संस्कृतीच्या लोकांनी स्थापन केल्या.
 1) जोर्वे संस्कृती
 2) सावळादा संस्कृती
 3) माळवा संस्कृती
 4) रंगपूर संस्कृती
 _____ civilization people established permanent settlements of farmers in Maharashtra.
 1) Jorawe culture
 2) Savalada culture
 3) Malwa culture
 4) Rangpur culture

16. अचूक जोड्या ओळखा. (आर्य व त्यांचे आगमन सिद्धांत)
 अ) लोकमान्य टिळक - आर्क्टिक प्रदेश
 ब) दयानंद सरस्वती - तिबेट क्षेत्र
 क) गंगानाथ - गंगा यमुना प्रदेश
 ड) डॉ. त्रिवेदी - देविका प्रदेश (अफगाणिस्तान)
 1) अ, ब, क
 2) ब, क, ड
 3) अ, क, ड
 4) सर्व योग्य
 Identify the correct pairs. (Aryans and their arrival theory)
 a) Lokamanya Tilak - Arctic region
 b) Dayanand Saraswati - Tibetan region
 c) Ganganath Jha - Ganga Yamuna region
 d) Dr. Trivedi - Devika region(Afghanistan)
 1) a, b, c
 2) b, c, d
 3) a, c, d
 4) all correct

17. जोड्या लावा.

(अ) झेलम	(i) वितस्ता
(ब) सतलज	(ii) अस्किनी
(क) चिनाब	(iii) परुष्णी
(ड) रावी	(iv) शतुद्री

	अ	ब	क	ड
(1)	ii	i	iii	iv
(2)	i	iv	iii	ii
(3)	i	iv	ii	iii
(4)	iv	i	ii	iii

Match the following pairs.

(a) Jhelum	(i) Vitasta
(b) Satluj	(ii) Askini
(c) Chenab	(iii) Purushni
(d) Ravi	(iv) Shatudri

	a	b	c	d
(1)	ii	i	iii	iv
(2)	i	iv	iii	ii
(3)	i	iv	ii	iii
(4)	iv	i	ii	iii

18. वेदांमध्ये मानवी जीवनासाठी संगितलेल्या आश्रमव्यवस्थेचा योग्य क्रम ओळखा.

- 1) ब्रह्मचर्याश्रम-गृहस्थाश्रम-संन्यासाश्रम-वानप्रस्थाश्रम
- 2) ब्रह्मचर्याश्रम-गृहस्थाश्रम-वानप्रस्थाश्रम-संन्यासाश्रम
- 3) ब्रह्मचर्याश्रम-संन्याश्रम-गृहस्थाश्रम-वानप्रस्थाश्रम
- 4) गृहस्थाश्रम-ब्रह्मचर्याश्रम-संन्यासाश्रम-वानप्रस्थाश्रम

Arrange the correct order of different Ashramas mentioned in the Vedas.

- 1) Brahmacharyashram-Grihasthashram-Sanyasashram-Vanaprasthashram.
- 2) Brahmacharyashram-Grihasthashram-Vanaprasthashram-Sanyasashram.
- 3) Brahmacharyashram-Sanyasashram-Grihasthashram-Vanaprasthashram.
- 4) Grihasthashram-Brahmacharyashram-Sanyasashram-Vanaprasthashram.

19. योग्य विधाने ओळखा.

- अ) वेदांच्या तत्त्वज्ञानाचे सत्य दर्शन घडवण्यासाठी सहा वेदांची रचना झाली.
 ब) ब्रह्मदर्शनक उपनिषद हे सर्वात मोठे उपनिषद आहे.
 क) यजुर्वेद हा एकमेव गद्य व पद्य स्वरूपात असलेला वेद आहे.

- 1) अ, ब
 2) ब, क
 3) अ, ब, क
 4) अ, क

Identify the correct statements.

- a) Six vedas were prepared to get to the true understanding of the vedic philosophy.
 b) Brihadaranyaka Upanishad is the largest upanishad.
 c) Yajurveda is the only veda in both prose and verse form.

- 1) a, b
 2) b, c
 3) a, b, c
 4) a, c

20. अयोग्य विधान ओळखा.

- 1) उत्तर वैदिक काळापर्यंत समाज स्पष्टपणे चार वर्णामध्ये विभागला गेला होता.
 2) गोत्र प्रथेची सुरुवात उत्तर वैदिक काळात आढळून येते.
 3) उत्तर वैदिक काळात स्त्रियांना सभेमध्ये प्रवेश असे मात्र ऋग्वेदीक काळात हे दिसून येत नाही.
 4) वैदिक काळात पुरुषप्रधान एकत्रित कुटुंब पद्धती होती.

Identify the incorrect statement.

- 1) Till the later vedic times the society was clearly divided in 4 varnas.
 2) Gotra tradition started in later vedic times.
 3) Women were allowed in Sabha during the later vedic times, however this was not there during the rigvedic times.
 4) There was patriarchal joint family system prevalent during vedic times.

21. अयोग्य जोड्या ओळखा.

- अ) इजिप्त संस्कृती - नाईल नदी
 ब) चीन संस्कृती - यांगत्से नदी
 क) मेसोपोटेमिया संस्कृती - व्हाईन नदी
 ड) भारतीय संस्कृती - सिंधू नदी
 1) क
 2) अ, ब, क
 3) क, ड
 4) ब, क

Identify the wrong pairs.

- a) Egypt civilization - Nile River
 ब) Chinese civilization - Yangatsay river
 c) Mesopotamia civilization - Rhine River
 द) Indian civilization - Indus River
 1) c
 2) a, b, c
 3) c and d
 4) b and c

22. पुढील विधानांचा विचार करून योग्य विधाने ओळखा.
- अ) हडप्पा संस्कृती ही कांस्ययुगीन संस्कृती होती.
 ब) भारतीय उपखंडात हडप्पा संस्कृतीची 2000 हून अधिक स्थळे शोधली गेली आहेत.
 क) कालीबंगन येथे नांगरलेल्या शेताचा तसेच अग्नीकुडांचा पुरावा सापडला आहे.
- 1) अ, ब
 2) ब, क
 3) फक्त अ
 4) अ, ब, क

Identify the correct statements.

- a) Harappa civilization was chalcolithic civilization.
 b) There are more than 2000 Harappan civilizations sites/places found in Indian subcontinent.
 c) There are evidences of ploughed field and fire pit in Kalibangan.
- 1) a, b
 2) b, c
 3) a only
 4) a, b, c

23. योग्य विधान ओळखा.
- अ) सिंधू संस्कृती व्यापारप्रधान संस्कृती होती.
 ब) लोथल, चहुन्दरो, मोहेंजोदडो ही प्रमुख व्यापारी शहरे होती.
 क) सिंधू संस्कृतीमध्ये वजनमापाची अष्टमान पद्धत रूढ होती.
- 1) अ, ब
 2) वरीलपैकी सर्व
 3) ब, क
 4) अ, क

Identify the correct statement.

- (a) Indus valley civilization was trade dominated civilization.
 (b) Lothal, Channhudaro, Mohenjodaro were the prominent cities.
 (c) Standard weights and measures were developed by the Indus Valley Civilization.
- 1) a, b
 2) All of the above
 3) b, c
 4) a, c

24. अचूक जोड्या ओळखा.
- अ) हडप्पा - दयाराम सहानी
 ब) कालीबंगन - बी. बी. लाल, बी. के. थापर
 क) ढोलविरा - आर. एस. बिश्त
 ड) मोहंजदरो - राखलदास बॅनर्जी
- 1) अ, ब, क
 2) ब, क, ड
 3) अ, क, ड
 4) सर्व योग्य

Identify the correct pairs.

- a) Harappa - Dayaram Sahani
 ब) Kalibangan - B.B. Lal, B. K. Thapar
 c) Dholavira - R. S. Bisht
 ड) Mohenjodaro - Rakhaldas Bannerjee
- 1) a, b, c
 2) b, c, d
 3) a, c, d
 4) all correct

25. राजस्थानमधील खेत्री येथे _____ खाणी ताम्रपाषाणयुगीन काळात होत्या.
 1) दगडाच्या खाणी 2) लोखंडाच्या खाणी
 3) तांब्याच्या खाणी 4) सोन्याच्या खाणी
 _____ mines were present in chalcolithic age at Khetri of Rajasthan.
 1) Mines of stone 2) Mines of Iron
 3) Mines of copper 4) Mines of gold

26. वैदिक काळात कायदेमंडळाचा सदस्य _____ या नावाने ओळखला जातो.
 1) विधाता 2) भागदूक
 3) क्षत्तरी 4) तक्षण
 _____ term was used for member of legislature during Vedic period.
 1) Vidhata 2) Bhagduk
 3) Sattari 4) Takshan

27. योग्य विधाने ओळखा.
 अ) ऋग्वेदामध्ये कुंभारासाठी कोणती संज्ञा वापरलेली आढळून येत नाही.
 ब) मात्र यजुर्वेदात कुंभाराला कुलाल असे म्हटले आहे.
 1) अ योग्य 2) ब योग्य
 3) दोन्ही योग्य 4) दोन्ही अयोग्य
 Identify the correct statements.
 a) There is no mention of a specific term for the potter in the Rigveda.
 b) Yet, Yajurveda mentions term 'KULAL' for potter.
 1) a correct 2) b correct
 3) Both correct 4) Both incorrect

28. राजा अशोकाचे नाव असलेला पहिला शिलालेख.....येथे सापडला.
 1) मस्की 2) उदेगोलम
 3) नित्तुर 4) गुज्जरा
 Rock Edict containing the personal name of the king Ashoka was found, first at
 1) Maski 2) Udegolam
 3) Nittur 4) Gujjara.

29. वेदांवर लिहिलेली दर्शन व लेखक याविषयी अयोग्य जोडी ओळखा.
 अ) न्याय दर्शन - गौतम मुनी ब) सांख्य दर्शन - जैमिनी
 क) पूर्व मिमांसा दर्शन - कपिल ड) वैशेषिक दर्शन - कणाद
 1) ब, ड 2) ब, क
 3) अ, ड 4) अ, क
 Identify the incorrect pair of philosophy and its author on Vedas.
 a) Nyaya philosophy - Gautama Muni b) Sankhya philosophy - Gemini
 c) Purva Mimamsa philosophy - Kapila d) Vaisheshika philosophy - Kanada
 1) b, d, 2) b, c
 3) a, d 4) a, c

30. वैदिक काळात राजाला लोकांकडून जो ऐच्छिक कर प्राप्त होत होता त्याला _____ असे म्हणत.

1) बली	2) भाग
3) जोर्जिया	4) लगान

_____ was the term used for the voluntary tax paid by people to the king during vedic times.

1) Bali	2) Bhaga
3) Gorgia	4) Lagan

31. वर्णनावरून काळ ओळखा.

अ) घासून गुळगुळीत केलेली हत्यारे या युगाचे वैशिष्ट्य आहे.

ब) या काळात मानव स्थिर वसाहती करून राहू लागला.

क) मेहरगड, बलुचिस्तान येथे या वसाहतीच्या खुणा सापडतात.

1) पुराणाश्मयुग	2) मध्याश्मयुग
3) नवाश्मयुग	4) प्रागैतिहासिक

Identify the age from the description.

a) Well shined tools is the feature of this age.

b) In this age, humans started to live in permanent settlements.

c) Mehargad, Balochistan has marks of this age.

1) Paleolithic age	2) Mesolithic age
3) Neolithic age	4) Pre historic age

32. हडप्पा संस्कृतीमध्ये _____ हे स्थळ जहाजबांधणीसाठी प्रसिद्ध होते.

1) राखीगढी	2) लोथल
3) कालीबंगन	4) हडप्पा

_____ was the famous place for ship building in Harappan civilization.

1) Rakhigadi	2) Lothal
3) Kalibangan	4) Harappa

33. पुढीलपैकी अचूक जोड्या ओळखा. (सिंधू संस्कृतीच्या सीमा)

अ) उत्तर सीमा - मंठा

ब) दक्षिण सीमा - ढोलविरा

क) पूर्व सीमा - आलमगीरपूर

ड) पश्चिम सीमा - सूतकेंजन्दारो

1) अ, ब, क अचूक

2) ब, क, ड अचूक

3) अ, क, ड अचूक

4) सर्व योग्य

Identify the correctly matched pairs. (borders of the Indus Civilization)

a) Northern border - Mantha

b) Southern border - Dholavira

c) Eastern border - Alamgirpur

d) Western border - Sutkagendor

1) a, b, c

2) b, c, d

3) a, c, d

4) all of the above

34. खालीलपैकी कोणती सिंधू संस्कृतीच्या ऱ्हासाची कारणे असू शकतात?

- अ) व्यापाराची घसरण
क) बाह्य आक्रमण

- ब) पर्यावरणाचा ऱ्हास
ड) आर्थिक समृद्धीची उतरण

- 1) अ, ब, क
3) अ, क, ड

- 2) फक्त क
4) सर्व योग्य

Which of the following can be amongst the causes behind the decline of Indus valley Civilization?

- a) Decline of trade
c) Foreign invasion

- b) Environmental decline
d) Decline of economic prosperity

- 1) a, b, c
3) a, c, d

- 2) c only
4) all correct

35. जोड्या लावा.

- (अ) बनास संस्कृती
(ब) कायथा संस्कृती
(क) रंगपूर संस्कृती
(ड) सावळदा संस्कृती

- (i) गुजरात
(ii) राजस्थान
(iii) महाराष्ट्र
(iv) मध्यप्रदेश

	अ	ब	क	ड
(1)	ii	iv	i	iii
(2)	i	iii	iv	ii
(3)	ii	iv	iii	i
(4)	iv	i	ii	iii

Match the following pairs.

- (a) Banas culture
(b) Kayatha culture
(c) Rangpur culture
(d) Savalada culture

- (i) Gujrat
(ii) Rajasthan
(iii) Maharashtra
(iv) Madhya Pradesh

	a	b	c	d
(1)	ii	iv	i	iii
(2)	i	iii	iv	ii
(3)	ii	iv	iii	i
(4)	iv	i	ii	iii

36. ऋग्वेदामध्ये उल्लेख आलेली दशराज युद्ध _____ नदी किनाऱ्यावर झाले होते.
 1) सिंधू 2) रावी
 3) सतलज 4) झेलम
 Dasharadnya Yuddha, which is mentioned in Rigveda, happened on the banks of _____ river.
 1) Indus 2) Ravi
 3) Satluj 4) Jhelum
-
37. अयोग्य जोड्या ओळखा.
 अ) उर्वरा - नांगरलेली जमीन ब) उर्णा - लोकरी कापड
 क) निष्क - सोन्याचा अलंकार ड) कृष्ट्य - विहिरीतून पाणी काढण्याचे साधन
 इ) हिरण्य - पोलीस
 1) अ, ब, क 2) ड, इ
 3) ब, ड, इ 4) अ, ब, ड
 Identify the incorrect pairs.
 a) Urvara - ploughed field b) Urna - woolen cloth
 c) Nishka - golden jewellery d) Krushtya - tool to withdraw water from well
 e) Hirannya - police
 1) a, b, c 2) d, e
 3) b, d, e 4) a, b, d
-
38. खालीलपैकी कोणता मृदु दगड सिंधू संस्कृतीतील मुद्रा बनविण्यासाठी वापरण्यात आला?
 1) हेमेटाईड 2) मॅग्नेटाईड
 3) लिमोनाईट 4) स्टीअटाईट
 Which of the following soft stones was used to make the seals in Sindhu civilization ?
 1) Haematite 2) Magnetite
 3) Limonite 4) Steatite
-
39. ऋग्वेदिक काळामध्ये समाजप्रमुख _____ नावाने ओळखला जात असे.
 1) कुलपती 2) गोपति
 3) महिषी 4) वरीलपैकी एकही नाही
 During rigvedic times the king or social chief was known as _____.
 1) Kulapati 2) Gopati
 3) Mahishi 4) none of the above
-
40. मैक्समुलरने आर्यांना कोणत्या भागातील मूळ रहिवासी मानले?
 1) पूर्व आशिया 2) दक्षिण आशिया
 3) मध्य आशिया 4) युरोप
 According to Max Muller Aryans originally belonged to which region?
 1) Eastern Asia 2) Southern asia
 3) Middle asia 4) Europe

41. योग्य विधाने ओळखा.

अ) प्राचीन काळात शेतीचा शोध स्त्रियांनी लावल्याचे मानण्यात येते.

ब) प्राचीन काळात पुरुष शिकार तर स्त्रिया अन्नधान्य गोळा करण्याचे काम करत असत.

1) अ व ब बरोबर अ हा ब चा परिणाम आहे.

2) अ, ब बरोबर अ हा ब चा परिणाम नाही.

3) अ बरोबर ब चूक

4) अ चूक ब बरोबर

Identify the correct statements.

a) It is believed that, farming in ancient times was first discovered by women.

b) During ancient times men used to hunt and women used to collect the food items.

1) a and b are correct, a is effect of b

2) a and b are correct, a is not the effect of b

3) a is correct, b is incorrect

4) a is incorrect, b is correct

42. मेसोपोटोमिया संस्कृतीमध्ये भारतीय उपखंडासाठी कोणता शब्द वापरण्यात आला आहे?

1) दिलमुन

2) मकन

3) मेलुहा

4) सिंधु सभ्यता

Indian subcontinent was known by which name in the Mesopotamia civilization?

1) Dilmun

2) Makan

3) Meluha

4) Indus culture

43. जोड्या लावा.

(अ) कालीबंगन

(i) पूर्व हडप्पा काळापासून वसाहत

(ब) चन्हूदडों

(ii) नांगरलेले शेत

(क) राखीगढी

(iii) औद्योगिक वसाहत

(ड) ढोलविरा

(iv) हडप्पा संस्कृतीचे सर्वात मोठे स्थळ

अ ब क ड

(1) iv ii iii i

(2) iii ii iv i

(3) i ii iv iii

(4) ii iii iv i

Match the following.

(a) Kalibangan

(i) Pre Harappan site

(b) Chanhudado

(ii) Ploughed farm

(c) Rakhigadi

(iii) Industrial site

(d) Dholavira

(iv) Largest site of Harappan civilization

a b c d

(1) iv ii iii i

(2) iii ii iv i

(3) i ii iv iii

(4) ii iii iv i

44. अयोग्य विधान ओळखा.

- अ) सिंधू संस्कृती ही ग्रामीण व कृषीप्रधान संस्कृती होती.
 ब) सिंधू संस्कृतीमध्ये लोकांना लिपी अवगत होती आणि ही लिपी चित्रात्मक लिपी होती.
 क) स्टिअटाईट या खडकापासून नाणी बनवली जात असत.

- 1) फक्त अ
 2) फक्त ब
 3) फक्त क
 4) वरीलपैकी सर्व योग्य

Identify the incorrect statement.

- a) Indus civilization was the rural and agriculture dominated civilization.
 b) Indus civilization people knew script and it was in picture form.
 c) The coins were made from Steatite.

- 1) a only
 2) b only
 3) c only
 4) all of the above

45. खालील विधानांचा विचार करा.

- अ) महाराष्ट्रात तापी, गोदावरी आणि भिमा नदीच्या खोऱ्यात ताम्रपाषाण युगीन वसाहती सापडतात.
 ब) नेवासे, चांदोली, पिंपळदर, वाळकी ही काही ताम्रपाषाणयुगीन कालखंडातील स्थळे आहेत.

- 1) अ योग्य
 2) ब योग्य
 3) अ, ब योग्य
 4) दोन्ही अयोग्य

Consider the following statements.

- a) We find chalcolithic sites in Tapi, godavari and Bhima river basins in Maharashtra.
 b) Nevase, Chandoli, Pimpaldar, Walki are some of the chalcolithic sites.

- 1) a correct
 2) b only correct
 3) both correct
 4) both incorrect

46. जोड्या लावा.

- (अ) गहू
 (ब) सातू
 (क) तांदूळ
- (i) त्रिहि
 (ii) गोमूध
 (iii) यव

	अ	ब	क
(1)	ii	iii	i
(2)	i	ii	iii
(3)	ii	i	iii
(4)	iii	i	ii

Match the following.

- (a) Wheat
 (b) Satu
 (c) Rice
- (i) Vrihi
 (ii) Gomudh
 (iii) Yava

	a	b	c
(1)	ii	iii	i
(2)	i	ii	iii
(3)	ii	i	iii
(4)	iii	i	ii

47. योग्य विधाने ओळखा.

- अ) वैदिक काळात राजाला मार्गदर्शन करण्यासाठी सभा व समिती या संस्था होत्या.
 ब) समिती म्हणजे सर्वसाधारण लोकांची बैठक
 क) सभा म्हणजे ज्येष्ठ व्यक्तींचे मंडळ
 ड) या दोन्ही संस्थांमध्ये स्त्रियांचा सहभाग असे.

1) अ, ड

2) अ, ब, क, ड

3) अ, क, ड

4) अ, ब, ड

Identify the correct statements.

- a) During the vedic times there were institutions like Sabha and Samiti to guide King.
 b) SAMITI means meeting of common people.
 c) SABHA means council of elderlies.
 d) In these both the institutions there used to be participation of women.

1) a, d

2) a, b, c, d

3) a, c, d

4) a, b, d

48. सिंधू संस्कृतीतील लोकांनी _____ पाळलेला होता किंवा नाही याबद्दल शंका आहेत.

1) कुत्रा

2) घोडा

3) हत्ती

4) उंदीर

There are doubts whether people from Sindhu Culture domesticated ----- or not.

1) Dog

2) Horse

3) Elephant

4) Mouse

49. योग्य जोड्या ओळखा.

1) तांबे - लोहित अय्यस

2) लोखंड - श्याम अय्यस

3) सोने - हिरण्य

4) वरीलपैकी सर्व योग्य

Identify the correct pairs.

1) Copper - Lohit Ayas

2) Iron - Shyam Ayas

3) Gold - Hirannya

4) All of the above correct

50) भारतातील प्रागैतिहासिक संशोधनास सुरुवात केल्यामुळे _____ यास भारतातील प्रागैतिहासिकाचे जनक (Father of Indian Prehistory) म्हणतात.

1) अलेक्झांडर कॅनिंगहम

2) जॉन निकोलसन

3) रॉबर्ट ब्रुस कुट

4) विल्यम जोन्स

Due to his pioneering of the prehistorical research in India, -----is called as father of Indian Prehistory.

1) Alexander Cunnigham

2) John Nicolson

3) Robert Bruce Coote

4) William Jones